

Dr Bohdan Kaczmarek

Katedra Teorii Polityki i Myśli Politycznej WNPiSM UW

Mail: b.kaczmarek@uw.edu.pl, www.teoriapolityki.com

Dyżur: poniedziałki, godz. 13 - 14, p. 208, Nowy Świat 67, możliwe konsultacje online na platformie Google Meet, Zoom, Microsoft Teams; zainteresowani dyżurami i konsultacjami proszeni są o wcześniejszy kontakt mailowy

Strategie polityczne

Ramowy program i literatura konwersatorium

Politologia, studia stacjonarne II stopnia, rok II

r. akad. 2025/2026, semestr letni

1. Zajęcia wprowadzające. Rozumienia strategii

*Program i koncepcja zajęć *Zasady zaliczania *Omówienie literatury
*Problem dewaluacji pojęcia strategii *Pojęcie strategii, definicje *Strategia rzeczywista i strategia realizowana *Strategia rozważana a wyłaniająca się, emergentna *Strategia jako plan i zamierzenie a jako wzór adaptacji i kreacji rzeczywistości *Trajektoria strategiczna *Symboliczny sens strategii
*Paradygmaty, koncepcje, szkoły, filozofie strategii *Historia refleksji nad strategią: Sun Zi, Clausewitz
*Polityczny wymiar systemów społecznych *Polityczność strategii *Strategie polityczne a rozumienia polityki *Strategie a interesy i ich artykulacja *Politologiczna refleksja nad strategią a dorobek innych dyscyplin – nauk wojskowych, nauk o stosunkach międzynarodowych, teorii organizacji i zarządzania *Strategie polityczne a marketingowe *Wielkie strategie polityczne na poziomie systemów społeczno – ekonomicznych *Kluczowe problemy analizy strategii
a/J. Baylis, J. Wirtz, C. S. Gray, E. Cohen /red/ „Strategia we współczesnym świecie Wprowadzenie do studiów strategicznych”, Kraków 2009, r. 3
b/ R. Kuźniar „Polityka i siła Studia strategiczne – zarys problematyki”, Warszawa 2005, r. I i II
c/ B. Kaczmarek „Organizacje Polityka, władza, struktury, Warszawa 2001, r. III.1
d/ B. Kaczmarek „Strategie polityczne Analiza strategii – mapa przykładowych zagadnień do wykorzystania w analizach strategii”,
https://www.teoriapolityki.com/files/ugd/f5b364_84f4885221d940a1b117b13de9aafd21.pdf

2. Szkoły strategii jako kluczowe heurystyki podejścia do analizy także strategii politycznych

*Szkoly strategii wg K. Obłója – planistyczna, ewolucyjna, pozycyjna, zasobów i kompetencji, prostych reguł, realnych opcji *Szkoly strategii wg H. Mintzberga, *Szkoly strategii a modele procesów decyzyjnych w systemach społecznych racjonalny, ograniczonej racjonalności, polityczny i anarchiczny, problem logiki strategicznej i inercji strategii *Socjopolityczne podejście do strategii – strategia jako proces polityczny *Szkoly strategii a dyscypliny zajmujące się procesem strategicznym w systemach społecznych – planowanie strategiczne, zarządzanie strategiczne, myślenie strategiczne, polityka organizacji * Wieloparadygmaticzna interpretacja strategii *Strategie w perspektywie paradygmatu krytycznego i interpretatywnego *Pole myślenia strategicznego
a/ K. Obłój „Strategia organizacji”, Warszawa 2007 r. 2, 3, 4, 5, 6, 7
b/ W. Lamentowicz „Strategia państwa: Teoria państwa aktywnego wobec sił spontanicznych”, Warszawa 2015, r. I
c/ K. Janasz, W. Janasz, K. Koziół, K. Szopik „Zarządzanie strategiczne koncepcje, metody, strategie, Warszawa 2008, r. 2.2
d/ B. Kaczmarek „Organizacje...”, r. 3.2
e/ B. Czarniawska „Trochę inna teoria organizacji Organizowanie jako konstrukcja sieci działań”, Warszawa 2010, r. 1
f/ Ł. Sułkowski „Epistemologia i metodologia zarządzania”, Warszawa 2012, r. 5.4, 5.5, 6.6

3. Polityczne modele procesu strategicznego jako interpretacje politycznych mechanizmów kreacji i urzeczywistniania strategii

*Strategia jako rezultat procesu artykulacji interesów *Model elektoratu systemu *Strategia jako reprodukcja struktury a walka o władzę w systemie społecznym – różne interpretacje istoty politycznego charakteru procesu strategicznego *Strategia jako rezultat wewnątrzorganizacyjnych gier i model koalicji H. Mintzberga *Interpretacja polityki Katza i Kahna *Iteracyjne modele procesu strategicznego: koncepcja M. Ghertmana, *Modele inkrementalne: model inkrementalizmu rozłącznego C. Lindbloma, inkrementalizm logiczny J. Quinna, inkrementalizm poznawczy G. Johnsona *Model zasobowy J. Bowera *Kompleksowy model Strategora *Reprodukcja i rewolucja strategiczna *Państwo jako aktor scen strategicznych

a/ Strategor „Zarządzanie firmą Strategie Struktury Decyzje Tożsamość”, Warszawa 1999, r. 18 i 19

b/ B. Kaczmarek „Politologia organizacji”? „Organizatologia polityki”? Polityka w świecie organizacji i organizacyjny sens polityki a ich badanie”, [w:] J. Błuszkowski, J. Zalesny /red./ „Wyjaśnianie polityki”, Studia Politologiczne, vol.17, warszawa 2010

c/ W. Lamentowicz “Strategia państwa...”, r. 2

d/ A. Zakrzewska-Bielawska Ewolucja szkół strategii: przegląd głównych podejść i koncepcji, [w:] R. Krupski (red.), Zarządzanie strategiczne. Rozwój koncepcji i metod, Prace Naukowe Wałbrzyskiej Wyższej Szkoły Zarządzania i Przedsiębiorczości, t. 27, Wałbrzych 2014, s. 9-29
https://www.researchgate.net/profile/Agnieszka-Zakrzewska-Bielawska/publication/280024945_Ewolucja_szkol_strategii_przegląd_głównych_podejść_i_koncepcji_links/55a427f108ae81aec912e787/Ewolucja-szkol-strategii-przegląd-głównych-podejść-i-koncepcji.pdf

4. Generalne typologie strategii popularne w różnych dyscyplinach zajmujących się strategią

*Wielkie strategie i polistategie *Strategie rozwoju: metamorfoza, transformacja, transgresja, regresja, likwidacja *Strategie proaktywne i reaktywne *Strategie konkurencji, drapieżnictwa, pasożytnictwa i antybiozy *Podbój jako strategia *Strategie hegemonii kulturowej *Strategie wzrostu: specjalizacji, dywersyfikacji, integracji *Rodzaje dywersyfikacji i integracji *Strategie globalizacji * Strategie fuzji i akwizycji *Strategie relacyjne *Nisza bezpieczeństwa *Strategie konkurencji: *Strategie funkcjonalne *Alternatywne typologie strategii, strategie rywalizacyjne i kooperacyjne, *Granice strategii

a/ Strategor „Zarządzanie firmą...”, r. 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11

b/ B. Kaczmarek „Organizacje...”, r. III.3

c/ W. Lamentowicz “Strategia państwa...”, r. VIII

d/ M. Gulczyński “Wstęp”, [w:] M. Gulczyński, T. Iwiński, W. Lamentowicz „Strategie polityczne współczesnego kapitalizmu”, Warszawa 1977,

e/ P. Kotler „Marketing”, Warszawa 1994, r. 15

f/ K. Klincewicz „Organizacje bez granic – łańcuchy dostaw, sieci i „ekosystemy”, w: M. Kostera /red./ „Nowe kierunki w zarządzaniu”, Warszawa 2008

5. Strategia a tożsamość

*Strategia a kultura *Tożsamość i zarządzanie tożsamością *Wizja *Misja : jako kategoria wiedzy refleksyjnej, odzwierciedlenie osobowości systemu społecznego, podstawa komunikacji, synteza sposobu zachowania się i jako ideologia oraz doktryna polityczna *Funkcje misji * Strategie polityczne a ich kulturowe uwarunkowania *Strategie hegemonii kulturowej i przemocy symbolicznej, *Kultura strategiczna

a/ Strategor „Zarządzanie firmą”, cz. IV

b/ M. Moszkowicz /red./ „Zarządzanie strategiczne”, r. 6

c/ W. Lamentowicz „Strategia państwa...”, r. VII

c/ M. Robert „Nowe myślenie strategiczne Czyste i proste”, Warszawa 2006, r.3, 4, 5,

d/ Ch. Hampden – Turner, A. Trompenaars “Siedem kultur kapitalizmu”, Warszawa 1998, r. 1 i 2

e/ Ł. Sułkowski „Epistemologia i metodologia zarządzania”, Warszawa 2012, r. 4.3, 4.4, 5.3, 6.4

6. Wykorzystanie metod analizy strategicznej w badaniu strategii politycznych

*Metody pomiaru potęgi państw

*Analiza strategiczna na przykładzie państw

Strategiczna analiza otoczenia i wewnętrznego potencjału systemu społecznego, Analiza sytuacyjna

*Czas i przestrzeń w myśleniu strategicznym

*Modele otoczenia systemu: makrootoczenie, otoczenie bliższe i dalsze, otoczenie wewnętrzne, relacje między systemem a otoczeniem *Segmentacja otoczenia i analiza PEST, metody scenariuszowe *Analiza szans i zagrożeń *Analiza elektoratu systemu *Luka strategiczna *Symulacje

▪Analiza konkurencji

*Benchmarking *Wywiad, szpiegostwo i dywersja *Model pięciu sił konkurencji Portera *Ocena atrakcyjności sektora *Mapa grup strategicznych *Zastosowania teorii gier

▪Analiza potencjału strategicznego systemu, mapowanie interesariuszy,

*Analiza zasobów i kompetencji *Analiza sił i słabości SWOT/TOWS *Łańcuch wartości *Bilans strategiczny *Analiza kluczowych czynników sukcesu *Metody portfelowe: BCG,

a/ K. Obłój „Strategia organizacji”, cz. II, cz. IV – r. 17

b/ W. Lamentowicz „Strategia państwa:…”, r. V i VI

d/ M. Moszkowicz /red./ „Zarządzanie strategiczne”, r. 7

e/ K. Janasz, W. Janasz, K. Kozioł, K. Szopik „Zarządzanie strategiczne”, r. 5, 6, 7, 8

f/ G. Gierszewska, M. Romanowska „Analiza strategiczna przedsiębiorstwa”, Warszawa 2007, r.6

g/ B. Kaczmarek „Organizacje…”, r. III.4

h/ M. Sułek „Metodyka analizy geopolitycznej (na przykładzie potęgometrii)”, Przegląd geopolityczny, 2011, t. 3

<http://geopolityka.net/metodyka-analizy-geopolitycznej-na-przykladzie-potegometrii/>

i/ A. Łaszczuk „Analiza geopolityczna potęgi państw”, <http://geopolityka.net/analiza-geopolityczna-potegi-panstw/>

7. Typologie i charakterystyka kluczowych strategii politycznych

*Strategie na poziomie globalnym: strategie w systemie – świecie w nawiązaniu do . Wallersteina, strategie systemów społeczno – ekonomicznych, strategie utowarowienia, strategie globalne, strategie ekologiczne, strategie konwergencji, strategie subwergencji

Strategie reformistyczne: państwa dobrobytu, chrześcijańskiej demokracji, paternalizmu, populizmu, cezaryzmu, socjaldemokracji,

*Strategie ekspansjonistyczne: państwa wojny, faszystowskie, nacjonalistyczne, neokolonialne, imperialistyczne, politycznego islamu, terroryzmu, strategie szokowe, strategie nuklearne, hegemonii ideologicznej i kulturowej

*Strategie rewolucyjne i kontrrewolucyjne: rewolucji światowej, pokojowej drogi do socjalizmu, powstrzymania komunizmu, rewolucji aksamitnych

*Strategie transformacji systemowej: metamorfozy, transformacji, transgresji

*Strategie demokratyzacji: transformacji, przemieszczenia, zastąpienia, interwencji zbrojnej

*Strategie reprodukcji systemu, strategie antysystemowe, strategie populizmu i antypopulizmu

*Strategie kapitału, państwa i społeczeństwa obywatelskiego wg Becka *Strategie kapitału: autarkii (uzurpacji, innowacji, globalizacji, wyjścia z rynku, suwerenności ekonomicznej), strategie substytucji, monopolizacji (monopolu na ekonomiczną racjonalność, dyplomacji wewnątrzgospodarczej), dominacji prewencyjnej (strategie państw łajdackich, strategie neoliberalizacji państwa), *Strategie państwa: nieodzowności, niezastępowalności, unikania monopolu światowych, redukcji konkurencji między państwami, repolityzacji polityki, kosmopolityzacji państwa *Strategie społeczeństwa obywatelskiego: legitymizacyjne, dramatyzacji ryzyka, demokratyzacji, kosmopolityzacji

*Strategie na poziomie między państwowym i państwowym , strategie partyjne, strategie komunikacyjne i marketingowe w polityce

* Strategie wojenne, obrony narodowej, bezpieczeństwa, wojny z terroryzmem

*Strategie polityczne a sprzeczności globalizacji i sprzeczności interesów wielkich grup społecznych

a/ I. Wallerstein „Analiza systemów – światów Wprowadzenie”, Warszawa 2007, przedmowa Marcina Starnawskiego i Przemysława Wielgosza, r. 2 i 3

- b/ T. Zarzycki „Peryferie Nowe ujęcie zależności centro – peryferyjnych”, Warszawa 2009, r. 1, 2, 3
- c/ M. Gulczyński, T. Iwiński, W. Lamentowicz „Strategie polityczne współczesnego kapitalizmu”, Warszawa 1977
- d/ R. Kuźniar „Polityka i siła”, Warszawa 2005, r. IV, V, VI, VII
- e/ S. Amin „Zmurszały kapitalizm”, Warszawa 2004, r. IV i V
- f/ U. Beck „Władza i przeciwwładza w epoce globalnej Nowa ekonomia polityki światowej”, Warszawa 2005, r. III, IV, V, VI
- g/ W. Kieżun „Patologia transformacji”, Warszawa 2012, r. 3
- h/ N. Klein „Doktryna szoku Jak współczesny kapitalizm wykorzystuje klęski żywiołowe i kryzysy społeczne”, Warszawa 2008, Wstęp, r. 2
- i/ https://ec.europa.eu/info/strategy_pl
- j/ M. Ziółkowski, R. Drozdowski, M. Baranowski „Utowarowienie w perspektywie socjologicznej. Przejawy – dynamika – konsekwencje”, Warszawa 2022
- k/ A. W. Jelonek, K. Tyszka „Koncepcje rozwoju społecznego”, Warszawa 2001
- l/ P. Schweizer „Victory czyli zwycięstwo. Takna historia świata lat osiemdziesiątych. CIA i „Solidarność”, Warszawa 1994
- ł/ J. Tyszkiewicz „Rozbijanie monolitu. Polityka Stanów Zjednoczonych wobec Polski 1945 – 1988”, Warszawa 2015
- m/ S. Huntington „Trzecia fala demokratyzacji”, Kraków 2009

8. **Analiza wybranych strategii politycznych – studia przypadków**
https://www.teoriapolityki.com/files/ugd/f5b364_84f4885221d940a1b117b13de9aafd21.pdf - materiał pomocniczy do analizy strategii

Przykładowe strategie do samodzielnej analizy:

- Strategia polityczna współczesnego konserwatyzmu
- Strategia imperialistyczna na przykładzie
- Neokolonialna strategii dawnych mocarstw kolonialnych
- Chińska strategii modernizacji
- Strategia transformacji systemowej na przykładzie
- Współczesne strategie nacjonalistyczno – populistyczne
- Globalne strategie neoliberalizmu
- Strategie demokratyzacji na wybranych przykładach
- Strategia ekologiczna UE
- Strategie hegemonii kulturowej i ideologicznej we współczesnym świecie
- Strategie polityczne współczesnej socjaldemokracji
- Strategia polityczna D. Trumpa
- Strategia polityczna W. Putina
- Strategia polityczna V. Orbana
- Współczesne strategie rewolucyjne
- Strategie szokowe
- Strategie przetrwania systemu kapitalistycznego w wymiarze globalnym
- Strategia rozwoju Polski

UWAGI:

1. Zajęcia mają charakter warsztatowo – seminaryjny, przy jego realizacji następować będą odwołania do całokształtu zdobytej dotąd przez uczestników wiedzy politologicznej, ekonomicznej i socjologicznej. Warstwa teoretyczna ma pomocniczy i wspierający – porządkujący charakter wobec samodzielnych analiz uczestników seminarium. Program jest ramowy i otwarty i będzie mógł być modyfikowany stosownie do oczekiwań i sugestii uczestników zajęć.
2. Zajęcia kończą się zaliczeniem na ocenę.

3. Warunkiem uzyskania zaliczenia jest aktywna obecność oraz zaprezentowanie na zajęciach w uzgodnieniu z prowadzącym referatu dotyczącego wybranych zagadnień z programu zajęć lub przedstawienie analizy wybranej strategii politycznej oraz zaliczenie kolokwium końcowego.